

Проблеми забезпечення ефективності державної влади і публічного управління

*Ганич О.А.
к.ю.н., директор Навчально-наукового інституту
післядипломної освіти
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
м. Покровськ, Україна*

*Охрименко Ю.В.
Слухачка магістратури державного управління
Навчально-наукового інституту післядипломної освіти
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
м. Покровськ, Україна*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

У сучасній розвиненій країні кожен громадянин має право на створення та накопичення інформації та знань, кожна людина повною мірою здатна реалізувати свій потенціал для забезпечення особистого та суспільного розвитку, а також підвищення якості життя.

Громадяни України, як члени розвинутого демократичного суспільства, мають право всебічно брати участь у політичному процесі, а також, отримувати якісний зворотний зв'язок від влади, отримувати якісні адміністративні (управлінські) послуги.

В підвищенні рівня поінформованості суспільства щодо актуальних проблем державного та місцевого рівнів повинні бути зацікавленими органи державної та місцевої влади, а також органи місцевого самоврядування, особливо в процесі прийняття рішень.

Механізм взаємодії уповноважених суб'єктів публічного адміністрування між собою, громадськими організаціями, бізнесом, та громадянами потребує удосконалення.

Характерна риса взаємодії органів влади з громадянами в інформаційному суспільстві – це використання інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ). Коли починається процес

впровадження ІКТ, завжди йде мова про впровадження електронного уряду.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє розширити можливості органів державної влади швидко доводити власні рішення до громадськості.

На сьогоднішній день існує безліч підходів до визначення понять «електронне урядування» та «електронна демократія». В теорії та практиці по-різному термінологічно визначають ці поняття: «е-врядування», «електронне урядування» тощо. Важливо вдосконалити ці поняття шляхом аналізу існуючих визначень, виокремлення особливостей, властивих сучасному етапу їх розвитку та обґрунтування власного визначення.

Процес взаємодії державних органів з суспільними інститутами відносять до управлінського аспекту та визначають як урядування, а владу, що безпосередньо бере активну участь у спілкуванні з народом – е-уряд (або електронний уряд).

Згідно з визначенням Європейської Комісії е-уряд – це використання в державних структурах ІКТ на тлі проведення організаційних реформ і формування в публічних службовців навичок, спрямованих на поліпшення функціонування державних структур і підвищення рівня і якості надаваних ними послуг [1, с.24].

Таким чином, електронне урядування – це форма організації державного управління, при якому широко застосовується інформаційно-комунікаційні технології, що сприяють зросту ефективності, прозорості та відкритості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наданню державних послуг у дистанційному режимі для громадян, суспільства та бізнесу.

Перший приклад електронного уряду з'явився у Сінгапурі в 1980 році із прийняттям «Програм комп'ютеризації цивільних служб» (The Civil Service Computerization Programme) [21]. І лише у 1990-х – 2000-х роках системи електронного врядування починає масово застосовуватись та впроваджуватись в європейських та інших країнах. В цей період починають

з'являтися перші документи міжнародного значення, які спрямовані на оптимізацію систем урядування із застосуванням електронного документообігу.

Першоджерелами електронної взаємодії в Україні стали прийняття законів: «Про інформацію» [3], «Про електронні документи та електронний документообіг» [4], «Про електронний цифровий підпис» [5], «Про національну програму інформатизації» [6], «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [7]; а також Розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання реалізації пілотного проекту впровадження технологій електронного урядування» [8], Закон «Про доступ до публічної інформації» [9], який встановив обов'язки для розпорядника інформації оприлюднювати інформацію про нормативно-правові засади його діяльності, нормативно-правові акти, проекти своїх рішень, перелік та умови отримання послуг, які надаються цими органами, форма та зразки документів, та правила їх оформлення.

Значущими для впровадження е-врядування в нашій державі слід визнати Концепцію розвитку електронного урядування в Україні та План заходів щодо реалізації цієї концепції, які були схвалені Розпорядженням Кабінету Міністрів України у 2010 та 2011 роках.

Завданнями впровадження електронного урядування в Україні є:

- розвиток інформаційного громадянства;
- орієнтація на прискорене вирішення проблем та забезпечення інтересів людей соціальних рідних груп;
- вільний і рівний доступ до інформації;
- масове використання та обмін знаннями;
- формування інноваційної моделі розвитку високотехнологічного суспільства.

У західних країнах поняття «електронний уряд» не завжди мав однаковий сенс.

Спочатку воно значило уряд «електронних громадян», що регулює

діяльність мережі електронної інформації. Сьогодні термін «e-Government» набагато більше ніж «електронне державне управління», тобто застосування сучасних інтернет-технологій (або інформаційно-комунікаційних технологій) в державних органах влади.

У 2012 році ООН зробило дослідження рівня розвитку електронного уряду. У ньому приймали участь 193 країни світу. На основі індексу оцінки, за трьома складовими – якість і масштаб онлайн-послуг, рівень розвиненість ІКТ-інфраструктури та людський капітал – Україна займає 68 місце (за рік вона опустилась на 14 позицій), Росія навпаки піднялась по сходинці та зайняла 27 місце, поліпшивши свої показники на 32 пункти. Лідером залишилась Південна Корея, за нею слідують Нідерланди, Великобританія та Данія. США теж увійшло до п'ятірки лідерів [10].

Головними факторами функціонування системи електронного врядування – людський капітал суспільства та готовність держави до електронного уряду. Проблема ховається у суб'єктивному факторі, слабкі місця на шляху до інформаційного суспільства – державний службовець та відсутність фахівців, що добре володіють комп'ютерними технологіями [11].

Механізм та стан сучасної системи впровадження та застосування електронного врядування в Україні не зовсім відповідає потребам розбудови інформаційного суспільства, тому що він обмежений бюрократією органів державної влади, та орієнтовано на впровадження ІКТ у державному управлінні без пріоритетності надання якісних послуг населенню та бізнесу. Саме останні повинні брати участь у формуванні державної політики та контролі за діяльністю влади.

Досвід провідних західних країн підтверджує необхідність координуючої та провідної ролі держави в цій сфері. Безперечно, необхідне визначення статусу, обґрунтування функцій і компетентностей суб'єктів системи управління (органів виконавчої влади на центральному та обласному рівнях) у здійсненні електронного урядування, та, відповідно, і в розбудові інформаційного суспільства.

Список літератури:

1. Клімушкин П.С. Механізми електронного урядування в інформаційному суспільстві. Монографія / П.С.Клімушкин, Д.В. Спасібов. – Харків.: Вид-во «ХарНАДУ «Магістр», 2017. – 116с.
2. The Civil Service Computerisation Programme [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://scholarbank.nus.edu.sg/bitstream/10635/140084/1/b19068323.pdf>
3. Про інформацію: Закон України України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст.650.
4. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України. // Відомості Верховної Ради України від 05.09.2003. – №36, – Ст.275
5. Про електронний цифровий підпис: Закон України // Відомості Верховної Ради України від 05.09.2003, – №36, – ст.276.
6. Про Національну програму інформатизації: Закон України// Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст.181
7. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст.102.
8. Питання реалізації пілотного проекту впровадження технологій електронного урядування: Кабінет Міністрів України; Розпорядження від 01.03.2010р. – № 360-р.
9. Про доступ до публічної інформації: Закон України // Офіційний вісник України. – 2011 р. – № 10. – Ст. 446.
10. The Global Information Technology Report 2012 // World Economic Forum2012.-Accessmode:
http://www3.weforum.org/docs/Global_IT_Report_2012.pdf
11. Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / авт. кол.: Т. Камінська, А. Камінський, М. Пасічник [та ін.]; за заг. ред. С.А. Чукут. – К.: [б. в.], 2008. – 200 с.

